

Studium farmacie na FaF VFU Brno a možnosti uplatnění jejích absolventů

doc. RNDr. Jozef Kolář, CSc.

Příspěvek se zabývá ve zkratce analýzou trendů v zájmu o studium farmacie na Farmaceutické fakultě VFU Brno z hlediska počtu zájemců, pohlaví uchazečů a dalších ukazatelů. Dále podává přehled o počtu jejích absolventů. Stručně charakterizuje zkušenosti z prvního cyklu kreditového systému studia a vývoj názorů absolventů na možnosti jejich profesního uplatnění.

Klíčová slova: studium farmacie, VFU Brno, uplatnění absolventů.

Vzdělávání farmaceutů

Studium farmacie v naší republice bylo po 2. světové válce obnoveno na Univerzitě Karlově v Praze a nově bylo otevřeno na Masarykově univerzitě v Brně. Studium v Praze bylo v roce 1950 zrušeno, resp. sloučeno se studiem farmacie na Masarykově univerzitě a převedeno do Brna. Zde bylo zahájeno 1. 12. 1945 na Přírodovědecké fakultě. Samostatná Farmaceutická fakulta byla založena v rámci téže univerzity v roce 1952. V tomto roce tak dostalo studium farmacie nový organizační rámec zřízením samostatných farmaceutických fakult v Brně a Bratislavě (1. září 1952). Brněnská fakulta byla zrušena, resp. sloučena s Farmaceutickou fakultou Komenského univerzity v Bratislavě v roce 1960. Jednotná celostátní bratislavská farmaceutická fakulta vychovávala farmaceuty pro celé Československo do akademického roku 1968/1969. Potom se obnovilo farmaceutické studium na Univerzitě Karlově od roku 1969 zřízením fakulty v Hradci Králové. Ta je v současnosti jednou ze 17 fakult Univerzity Karlovy. Brněnská farmaceutická fakulta byla znovu otevřena v roce 1991. Nyní je jednou ze tří fakult nejvyšší Veterinární a farmaceutické univerzity. Bližší informace o vzdělávání farmaceutů přináší kniha Historie farmacie v Českých zemích (1).

Příspěvek se věnuje otázce, jaké jsou po otevření druhé farmaceutické fakulty – Farmaceutické fakulty VFU Brno v České republice trendy v zájmu o studium farmacie a jaké jsou možnosti uplatnění absolventů studijního programu farmacie.

Výsledky a diskuze

Zájem o studium farmacie na FaF VFU Brno je znázorněn na grafu 1. Vyplývá z něho stále rostoucí trend zájmu do roku 2005. Vrcholu počtu zájemců bylo dosaženo v roce 1998, tzn. v období, které lze považovat za zřetelný odraz kulminace vstupu početně silných ročníků narozených v sedmdesátých letech. Kromě populační vlny se na formování počtu uchazečů spolupodílejí i reformy školského zákona (změny v délce povinné školní docházky) a další okolnosti. V souvislosti s vývojem demografické struktury populace lze očekávat pokles počtu přihlášených ke studiu po roce 2005 i v následujících letech v důsledku výrazného poklesu porodnosti v 80. a zejména od poloviny 90. let. Uvedené konstatování dokumentuje počet zaevidovaných zájemců o studium farmacie v roce 2006. Těch bylo 912, což znamená pokles o 9,9% v porovnání s rokem 2005.

Zajímavá je také skutečnost, že ne všichni přihlášení se skutečně dostavili k přijímacím zkouškám (graf 2). V letech 1998–2005 se přijímacích zkoušek zúčastnilo v průměru 83,5% všech přihlášených. Důvody mohou být různé – kolize termínů přijímacích zkoušek na více fakultách, přijetí na jinou fakultu, změna preference studia, apod. Vývojové tendence průběhu obou křivek dokumentují, že se nejedná o náhodný jev, ale i to, že se podíl této skupiny v jednotlivých letech výrazně neměnil. Lze proto shrnout, že 15–20% přihlášených přijímací zkoušky neabsolvuje. Procento „úspěšných“, tedy zapsaných z těch, kteří skládali vstupní písemné zkoušky, je na úrovni 15,1% (viz druhá strana).

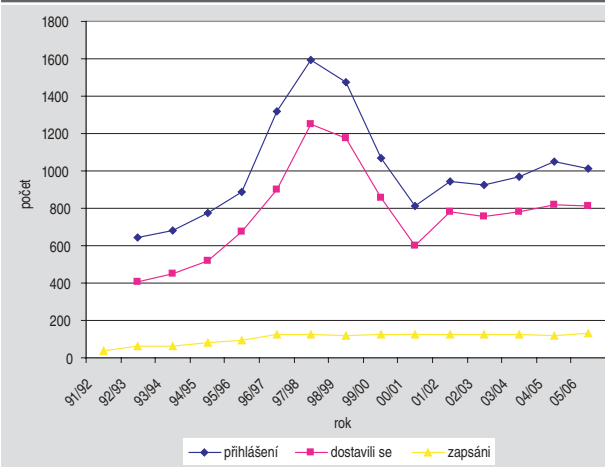
Z grafu 3 je patrné, že od roku 2000 pokračují o studium na FaF VFU stále rostoucí zájem studenti ze Slovenska. Z 0,8% v akademickém roce 1996/97 stoupl počet přihlášených až na 12,7% v akademickém roce 2005/06, resp. na současných 15,7% (2006/07). Minimální zájem ostatních zahraničních studentů je dán neexistencí magisterského studijního programu Farmacie v jazyce anglickém. Z následujícího grafu (graf 4) potom vyplývá narůstající podíl mužských uchazečů při oscilaci celkového počtu zájemců o studium ze SR. Současně naznačuje složení tohoto souboru jinou charakteristiku studia farmacie – feminizaci. Zřetelněji odhalují důvody feminizace oboru farmacie a následně lékárenství údaje a jejich vývoj zobrazené na grafu 5. Počet přijatých žen „kopíruje“ průběh celkového počtu přijatých.

Za období let 1996 (první absolventi) až 2005 na FaF VFU promovalo celkem 848 absolventů, 80,0% z nich tvořily ženy. 1,3% absolventů byli zahraniční studenti (podrobněji tabulka 1).

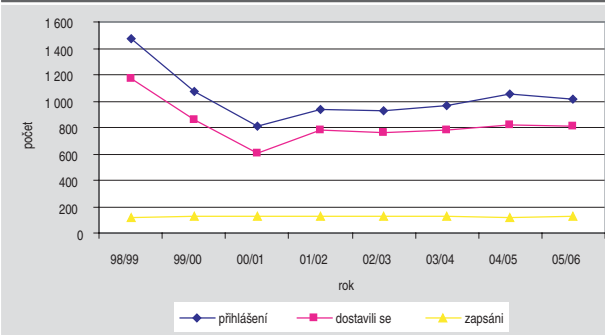
Tabulka 1. Počty absolventů FaF VFU Brno v letech 1996–2005

Promoce	Počet	Ženy	Muži	Zahraniční
04. 07. 1996	49	41 + 1	7	1 Chorvatsko
03. 07. 1997	72	50	21 + 1	1 Súdán
02. 07. 1998	69	46 + 1	21 + 1	2 Maroko
01. 07. 1999	74	53	18 + 3	3 Maroko
29. 06. 2000	80	68 + 1	11	1 Keňa, SR
28. 06. 2001	100	83 + 1	16	1 Kolumbie
26. 06. 2002	98	85	12 + 1	1 Maroko
25. 06. 2003	104	86	17 + 1	1 Sýrie
02. 07. 2004	116	89	27	2 + 3 SR
29. 06. 2005	106	89	17	4 + 4 SR
Celkem	868	694	174	11 + 13 SR
Procento	100,0	80,0	20,0	1,3 + 1,5

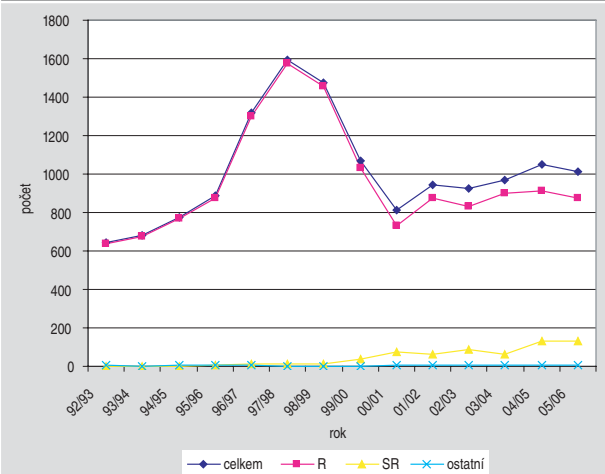
Graf 1. Zájem o studium farmacie na FaF VFU Brno

Graf 2. Zájem o studium farmacie na FaF VFU Brno

Graf 3. Zájem o studium farmacie na FaF VFU Brno

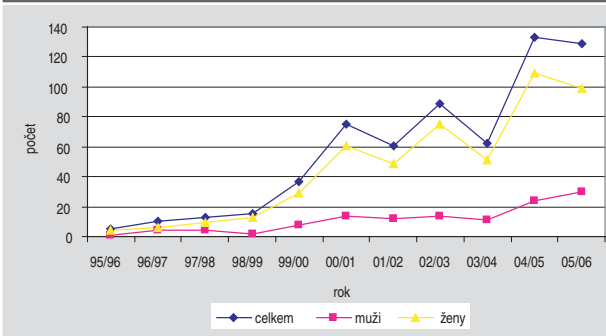

Počet studentů, kteří se k přijímacím zkouškám nedostavili, je přibližně dvakrát větší než činí národní průměr. Pro porovnání – v roce 2005 se ke studiu na vysoké školy hlásilo celkem 130 tisíc uchazečů, kteří podali celkem 295 tisíc přihlášek, tzn. každý uchazeč v průměru 2,2 přihlášky. K přijímacím zkouškám se dostavilo 91,4 % uchazečů. Přijato jich bylo celkem 80 tisíc, z nichž celkem 76 tisíc studentů ke studiu skutečně nastoupilo.

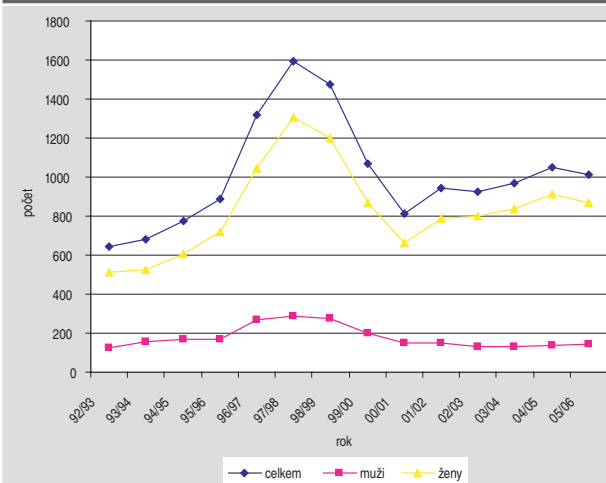
V této době Farmaceutická fakulta VFU Brno vychovává nové generace farmaceutů v magisterském studijním programu farmacie,

ktej odpovídá nynějšímu stavu a úrovni farmaceutických věd, strukturou a obsahem povinných předmětů je plně harmonizován s požadavky směrnic 85/432/EEC a 85/433/EEC. Rovněž reflektuje nové trendy – kreditový systém studia (ECTS), do kurikula zavedený v roce 2001. Studenti 1. roku studia zapsáni dne 31. 8. 2001, kteří zahájili výuku dne 24. 9. 2001, byli prvními, jichž se dotkla tato významná změna v kurikulu studia farmacie na FaF VFU Brno. První dva roky studia se realizují převážně formou integrovaného studia, která zefektivňuje edukační proces, v dal-

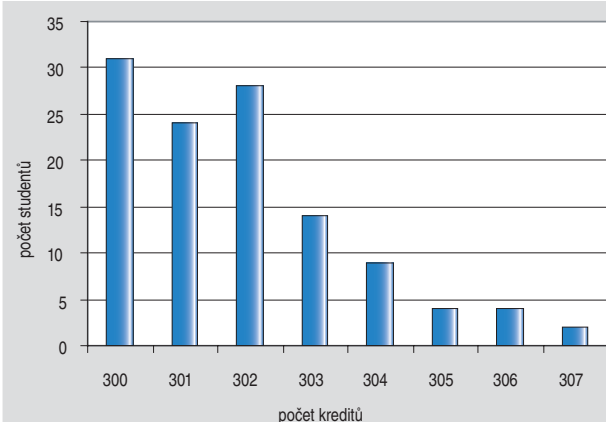
Graf 4. Zájemci o studium farmacie na FaF VFU Brno ze SR

Graf 5. Zájem o studium farmacie na FaF VFU Brno

Graf 6. Počet kreditů získaných prvními absolventy kreditového systému (akademický rok 2005/06)

ších letech studia přistupují zejména tzv. profílové disciplíny. Vzhledem k tomu, že v akademickém roce 2005/2006 skončili první absolventi studující v rámci kreditového systému, můžeme ve stručnosti shrnout, že 26,7 % studentů „stačil“ k absolvování studia základní počet 300 kreditů, většina absolventů si studium dobrovolně rozšířila o další předměty (graf 6). Pozn.: jeden kredit je 1/60 průměrné roční zátěže studenta, je to numerická hodnota (mezi 1 a 60) přidělená jednotce výuky, která charakterizuje množství pracovního zatížení, resp. úsilí, jenž student musí vynaložit na

Tabulka 2. Předpokládaná uplatnění absolventů studia farmacie

Akademický rok	1997/1998		1998/1999		1999/2000		2000/2001		2001/2002	
Dohodnuté zaměstnání	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Lékárna	38	65,5	49	87,5	50	72,5	73	79,3	67	71,3
Velkodistribuční firma	0	0	0	0	0	0	1	1,1	0	0
Zastoupení firmy	2	3,4	1	1,8	2	2,9	3	3,3	4	4,3
Orgány (MZ, SÚKL,...)	3	5,2	(1)	0	1	1,4	1	1,1	3	3,2
Mimo zdravotnictví	0	0	0	0	0	0	1	1,1	0	0
Prozatím nerozhodnuto	13	22,4	6	10,7	16	23,2	13	14,1	20	21,3
Jiné možnosti	2	3,4	0	0	0	0	0	0	0	0
Celkem	58	100,0	56	100,0	69	100,0	92	100,0	94	100,0

Tabulka 3. Důvody volby zaměstnání

Akademický rok	1997/1998		1998/1999		1999/2000		2000/2001		2001/2002	
Důvody volby zaměstnání	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Dobré finanční ocenění	23	29,5	17	22,4	22	27,8	27	22,7	45	27,1
Nabídka ubytování/bytu	9	11,5	5	6,6	4	5,1	4	3,4	20	12,0
Blízkost bydliště	20	25,6	17	22,4	25	31,6	45	37,8	53	31,9
Dobrý pracovní kolektiv	17	21,8	27	35,5	23	29,1	31	26,1	41	24,7
Jiné důvody	9	11,5	10	13,2	5	6,3	12	10,1	7	4,2
Počet odpovědí/respondentů	78/58	100,0	76/56	100,0	79/67	100,0	119/92	100,0	166/94	100,0

její absolvování (přednášky, praktická cvičení, semináře, konzultace, práce mimo ústav, soukromé studium – knihovny..., zkoušení a další aktivity spojené s hodnocením studenta).

Dalším významným prvkem bylo zahájení vydávání dodatku k diplomu (tzv. diploma supplement), který jako první obdrželi absolventi v roce 2005. Ten tvoří společně s vysokoškolským diplomem doklady o ukončení studia a o získání příslušného akademického titulu.

Možnostmi uplatnění našich absolventů jsme se opakovaně zabývali (Klemerová, Kolář) a zjištěné poznatky publikovali (2, 3). V tabulkách 2 a 3 je dále doplňujeme o názory absolventů z roku 2002. Z tabulky 2 lze vyčíst, že většina absolventů za uvedené 5leté období, kteří byli ochotni se zúčastnit dotazníkového průzkumu (369 z 421 absolventů, tzn. 87,6%), a to nejméně 75,1% z nich, nachází své uplatnění v lékárnách, v jiných zařízeních je to potom 6,5% absolventů, přičemž 18,4% dotázaných nebylo ještě v den promoce rozhodnuto o místě jejich působnosti.

Jaké priority tvoří hodnotový žebříček uplatňovaný při volbě zaměstnání uvádíme v tab. 3. Na tuto otázku reagovali oslovení absolventi variantně – tedy volili více možných odpovědí, a proto v tabulce při procentuálním vyjádření vycházíme z jejich celkového počtu. Dobré finanční ohodnocení zmiňované jako motivující důvod volby pracoviště vystřídal dobrý pracovní kolektiv, v posledních třech letech zjišťování dominovala blízkost bydliště (31,6–37,8%).

Závěr

V příspěvku je dokumentován stálý a poměrně značný zájem o studium farmacie na

Farmaceutické fakultě VFU Brno od jejího znovu otevření. Přijímacích zkoušek se každoročně zúčastní v průměru 83,5% všech přihlášených. 80,2% absolventů studia tvoří ženy. Kladně lze hodnotit zavedený kreditový systém. Absolventi začínají nejčastěji svoji profesní realizaci v lékárnách (minimálně 75,1%), volbu pracoviště determinuje nejčastěji (v 30,9% případů) blízkost bydliště.

doc. RNDr. Jozef Kolář, CSc.

Ústav aplikované farmacie
Farmaceutická fakulta VFU Brno
Palackého 1–3, 612 42 Brno
e-mail: kolarj@vfu.cz

Literatura

1. Broncová D (ed.). Historie farmacie v Českých zemích. 1. vyd. Praha: Milpo Media 2003: 174.
2. Kolář J. K možnostem uplatnění absolventů farmacie. Satelitní symposium 13. Léky a společnost. Problémy léků ve společnosti. MEFA '99 Brno 03.–06. 11. 1999.
3. Kolář J. Motivace a uplatnění absolventů farmacie. Farm Obz 2000; 11: 291–294.